

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser (RP 250/2018 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsdirektör Tuula Majuri, justitieministeriet
- polisinspektör Jari Pajunen, inrikesministeriet
- trafikråd Risto Saari, kommunikationsministeriet
- direktör Veli-Pekka Nurmi, Olycksutredningscentralen.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- försvarsministeriet
- finansministeriet
- Polisstyrelsen
- Trafiksäkerhetsverket
- Professorsförbundet
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser ändras. Syftet med propositionen är att nationellt genomföra järnvägssäkerhetsdirektivet som ingår i EU:s fjärde järnvägspaket till den del det gäller säkerhetsutredningar av olyckor. Samtidigt föreslås vissa andra mindre ändringar i lagen.

En utredningskommission för utredning av en exceptionell händelse ska i fortsättningen tillsättas i anslutning till Olycksutredningscentralen i stället för i anslutning till justitieministeriet. Uppföljningen av hur säkerhetsrekommendationer med anledning av exceptionella händelser genomförs

Betänkande FvUB 22/2018 rd

ska överföras till Olycksutredningscentralen. Dessutom föreslås en översyn av bland annat bestämmelserna om jäv, anmälningsskyldighet och myndigheternas samarbete.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 16 juni 2019.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

I lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser (525/2011) föreskrivs det om säkerhetsutredningar. Syftet med dem är att öka den allmänna säkerheten, att förebygga olyckor och tillbud och att förhindra skador till följd av olyckor. Säkerhetsutredningar görs inte för att klarlägga rättsligt ansvar. Säkerhetsutredningar kan enligt lagen göras förutom med anledning av olyckor och tillbud också med anledning av exceptionella händelser.

Utskottet konstaterar att lagen, som trädde i kraft 2011, enligt uppgift har visat sig fungera väl i praktiken. Vid säkerhetsutredningar är det viktigt att behörighetsbestämmelserna i lagen är tydliga. Säkerhetsutredningarna har också samband med internationella bestämmelser om luftfart, spårtrafik och sjöfart. Enligt utskottet är det viktigt att den nationella regleringen står i samklang med dessa.

Genom de föreslagna ändringarna i lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser genomförs nationellt järnvägssäkerhetsdirektivet (EU) 2016/798, som ingår i EU:s fjärde järnvägspaket, till den del det gäller säkerhetsutredningar av olyckor. Samtidigt görs i lagen andra mindre ändringar, som främjar utförandet av säkerhetsutredningar och gör det smidigare samt har en positiv inverkan på den allmänna säkerheten. Bland annat ska uppföljningen av hur säkerhetsrekommendationer med anledning av exceptionella händelser genomförs överföras till Olycksutredningscentralen och jävsbestämmelserna i lagen ses över, vilket utskottet anser att är motiverat.

Utskottet understryker vikten av ett fungerande myndighetssamarbete vid de utredningar som polisen gör för att klarlägga rättsligt ansvar och de säkerhetsutredningar som genomförs av Olycksutredningscentralen. Ett smidigt samarbete mellan Olycksutredningscentralen och förundersökningsmyndigheten genast efter en olycka är viktigt för båda parterna så att de kan identifiera varandras behov vid utredningen.

Utskottet konstaterar att riksdagen redan tidigare har godkänt de övriga ändringar i lagstiftningen som ingår i EU:s fjärde järnvägspaket (RSv 169/2018 rd — RP 105/2018 rd). Meningen är att de nu föreslagna bestämmelserna ska samordnas med de ändringarna.

Sammantaget sett anser förvaltningsutskottet att de föreslagna ändringarna är behövliga och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget såsom framgår av detta betänkande. Utskottet gör en språklig korrigerings i den finska lagtexten i 2 § 1 mom. 3 punkten i lagförslaget. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 250/2018 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om säkerhetsutredning av olyckor och vissa andra händelser (525/2011) 8 § 3 mom., 27 § 3 mom. och 36 §,
ändras 2 § 1 mom. 3 punkten, 10 § 1 mom., 13 § 3 mom., det inledande stycket i 14 § 1 mom. och 14 § 1 mom. 4 punkten, 16 § 1 mom och 2 mom 1 och 2 punkten, 19 § 1 mom., 20 § 1 mom. 3 punkten, 29 §, 30 § 1 mom., 32 § 2 mom. och 42 § 1 och 2 mom., av dem 16 § 1 mom och 2 mom. 1 och 2 punkten sådant det lyder i lag 584/2018, samt
fogas till 23 § ett nytt 4 mom. som följer:

2 §

Olyckor och tillbud som ska utredas

Olycksutredningscentralen ska utreda

3) allvarliga olyckor i järnvägstrafiken enligt definitionen i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/798 om järnvägssäkerhet samt motsvarande olyckor i privat och offentlig spårtrafik,

10 §

Särskilda behörighetsvillkor

Behörighetsvillkor för direktören för Olycksutredningscentralen är högre högskoleexamen, god förtrogenhet med centralens verksamhetsområde, i praktiken visad ledarförmåga och erfarenhet av ledarskap. En direktör som har avlagt doktorsexamen har titeln professor.

Betänkande FvUB 22/2018 rd

13 §

Utredningskommission

Olycksutredningscentralen kan ändra utredningskommissionens sammansättning, om det behövs för att åstadkomma en sakkunnig, oberoende och opartisk utredning.

14 §

Jäv

På jäv för tjänstemän vid Olycksutredningscentralen, medlemmar av en utredningskommission och andra som deltar i en utredning tillämpas det som i 28 § 1 mom. 4—7 punkten i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om jäv för tjänstemän vid handläggning av ett ärende. Dessutom är ovan avsedda personer jäviga,

4) om deras eller någon närståendes verksamhet kan bli föremål för utredning i en säkerhetsutredning som görs med anledning av en olycka.

16 §

Anmälningssplikt

En myndighet som deltar i räddningsarbetet på en olycksplats ska utan dröjsmål underrätta Olycksutredningscentralen, om händelsen enligt myndighetens bedömning kan bli föremål för utredning enligt denna lag. Om det i anmälan saknas information som behövs vid bedömningen av behovet av utredning ska ovan avsedda myndighet uppdatera anmälan genast när den information som saknas blir tillgänglig.

Anmälningsspliktiga är även

- 1) Transport- och kommunikationsverket,
- 2) Trafikledsverket,

19 §

Säkrande av förutsättningarna för en utredning

Den tjänsteman vid Olycksutredningscentralen som utför en utredning och varje medlem av en utredningskommission (utredare) har rätt att omedelbart få tillträde till olycksplatsen och att där inspektera föremål, anläggningar och konstruktioner som har samband med olyckan.

Betänkande FvUB 22/2018 rd

20 §

Rätt att få uppgifter

En utredare har oberoende av bestämmelserna om sekretess och utan avgift rätt att av myndigheter och andra som sköter offentliga uppdrag få för utredningen

3) behövliga uppgifter från apparater som har registrerat i olyckan inblandade fordon, anläggningars och signal- och trafikledningssystemers verksamhet, omständigheter kring olyckan och tele- och datakommunikation samt motsvarande upptagningar som har samband med olyckan,

23 §

Hörande

En utredare har rätt att preliminärt samtala med den person som avses i 1 mom.

29 §

Avslutande av utredningen

Utredningen avslutas när utredningsrapporten publiceras. Att utredningen har avslutats hindrar inte att en ny utredning görs i saken, om detta behövs till följd av någon ny och betydelsefull omständighet som har kommit fram efter att utredningen avslutades.

30 §

Uppföljning av säkerhetsrekommendationer

Olycksutredningscentralen ska följa hur de säkerhetsrekommendationer som ges i en utredningsrapport genomförs.

32 §

Beslut om att inleda utredning av en exceptionell händelse

För utredningen av en exceptionell händelse kan statsrådet tillsätta en utredningskommission i anslutning till Olycksutredningscentralen. Utredningskommissionen fullgör sitt uppdrag självständigt och oberoende.

Betänkande FvUB 22/2018 rd

42 §

Samarbete och handräckning

I den omfattning Olycksutredningscentralen anser samarbete vara ändamålsenligt för en säkerhetsutredning vidtas utredningsåtgärder i samarbete med en myndighet som i samma ärende utför förundersökning eller utredning av dödsorsak.

Olycksutredningscentralen har rätt att på begäran få handräckning av polisen, Försvarmakten och Gränsbevakningsväsendet för att genomföra och säkra en säkerhetsutredning.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 11.1.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juho Eerola saf
vice ordförande Timo V. Korhonen cent
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Pertti Hakanen cent
medlem Kari Kulmala blå
medlem Sirpa Paatero sd
medlem Juha Pylväs cent
medlem Veera Ruoho saml
medlem Vesa-Matti Saarakkala blå
medlem Mari-Leena Talvitie saml
ersättare Lasse Hautala cent
ersättare Ulla Parviainen cent.

Sekreterare var

plenarråd Henri Helo.